

Kalkulacje rolnicze

Żyto ozime

Żyto ozime jest gatunkiem bardzo dobrze dostosowanym do naszego klimatu, dlatego Polska należy do głównych producentów żyta na świecie. Jedną z największych zalet tej uprawy są niskie nakłady finansowe niezbędne do tego rodzaju produkcji. Żyto jest zbożem o niewielkich wymaganiach zarówno glebowych, jak i cieplnych. Ma mniejsze wymagania wodne, charakteryzuje się wysoką mrozoodpornością i zimotrwałością w porównaniu z pozostałymi gatunkami zbóż.

Ziarno żyta w znacznej przewadze przeznaczane jest na produkcję pasz, około 28% zbioru do produkcji mąki żytniej oraz niewielki procent do produkcji alkoholu. Światowa roczna produkcja żyta wynosi około 13 mln ton. Polska i Rosja stoją w światowej czołówce produkcji zbóż.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego zbiory zbóż ogółem w 2018 roku ocenia się na 26,8 mln t, tj. o około 16% mniej od zbiorów z poprzedniego roku. Jeżeli chodzi o produkcję zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, to szacuje

się ją na 22,8 mln t, tj. o około 18% mniej od wartości uzyskanej w 2017 r.

Z oceny przeprowadzonej przez GUS w listopadzie 2018 r. wynika, że obszar zasiewów zbóż ozimych był nieco większy do zanotowanego w poprzednim roku, wynosił około 4,3 mln ha. Dostawy żyta do skupu w listopadzie 2018 r. kształtowały się na poziomie 33 tys. ton i były o 25% niższe, niż rok wcześniej. W okresie pierwszych miesięcy sezonu 2018/2019 (lipiec – listopad 2018 r.) skup zbóż podstawowych z mieszankami wynosił 3,9 mln ton, był tym

samym o 28% mniejszy niż w tym samym okresie roku poprzedniego. Mniejszy zbiór wygenerował spadek wartości skupu zbóż (w tym czasie skup żyta obniżył się o 25%, do 329 tys. ton).

W okresie pięciu miesięcy sezonu 2018/2019 zanotowano większy eksport zbóż niż przed rokiem. Od początku sezonu 2018/2019 (okres lipiec – listopad 2018 r.) z kraju wywieziono 2,3 mln ton ziarna zbóż, o 19% więcej niż rok wcześniej. Zwiększył się eksport zbóż podstawowych, w tym żyta – o 19%, do 276 tys. ton. Polscy eksporterzy lokowali zboże głównie na rynku unijnym (67% wywiezionego ziarna). Żyto eksportowano przede wszystkim do Niemiec. Wzrost odnotowano również w przywozie żyta (3,7 razy więcej, do 36 tys. ton). Największymi dostawcami zbóż do Polski były kraje UE (404 tys. ton, 73% importu ziarna), a spoza UE – Ukraina (109 tys. ton, 20%) i Argentyna (22 tys. ton, 4%).

Krajowe ceny skupu zbóż miały tendencję zwykłą w porównaniu z 2017 rokiem ze względu na mniejszą podaż. Średnia cena skupu żyta była o 1% wyższa i wyniosła 709 zł/t. Jednocześnie była ona o 27% wyższa niż w listopadzie 2017 r. W pierwszej połowie stycznia 2019 r. przeciętna cena żyta konsumpcyjnego obniżyła się nieznacznie. W odniesieniu do notowań sprzed roku zboże to było droższe o 22–24%. Ceny zbóż na krajowych targowiskach od początku sezonu 2018/2019 wykazują powolny wzrost. W listopadzie 2018 r. średnia targowiskowa cena żyta wynosiła 716 zł/t. W odniesieniu do notowań sprzed roku zboża te były droższe o 12–13%.

Tabela obok zawiera kalkulację uprawy 1 ha żyta ozimego według cen brutto ziarna i środków do produkcji z marca 2019 r. opracowaną na podstawie wydawnictwa „Kalkulacje Rolnicze”. Założenia metodyczne do „Kalkulacji Rolniczych” znajdują się na stronie www.kpodr.pl.

Kalkulacja uprawy 1 ha żyta ozimego przy różnych poziomach intensywności

Lp.	Poziom intensywności	Niski	Średni	Wysoki
	Wyszczególnienie	25 dt/ha	35 dt/ha	45 dt/ha
A	Wartość produkcji	2 570	3 220	3 870
	Nasiona żyta ozimego (65 zł/dt)	1 625	2 275	2 925
	JPO ¹⁾	945	945	945
1.	Materiał siewny	288	288	288
2.	Nawozy mineralne	297	555	893
3.	Środki ochrony roślin	144	144	300
4.	Inne koszty ²⁾	51	61	75
B	Koszty bezpośrednie (1+2+3+4)	780	1 049	1 555
C	Nadwyżka bezpośrednia (A-B)	1 790	2 172	2 315
5.	Usługi ³⁾	616	700	772
6.	Praca maszyn własnych	386	395	431
7.	Pozostałe koszty ⁴⁾	705	706	706
D	Koszty pośrednie (5+6+7)	1 708	1 801	1 910
E	Koszty całkowite (B+D)	2 488	2 850	3 465
F	Koszt jednostkowy (zł/dt)	99,5	81,4	77,0
G	Dochód rolniczy netto (C-D)	82	370	406

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Kalkulacji Rolniczych” KPODR w Minikowie

¹ – jednolita płatność obszarowa, płatność za zielenienie, płatność dodatkowa

² – sznurek

³ – kombajnowanie, prasowanie

⁴ – koszty utrzymania budynków, podatki i ubezpieczenia, pozostałe koszty.

Wykorzystano materiały: COBORU, KOWR, MRiRW, GUS

Marta Woźniak
Kujawsko-Pomorski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego